

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:

Helyben:	Vidéken:	1 K —
1 hónap 60 f.	1 hónap 80 f.	3 — —
1 évre 1 K 80 —	1 évre 1 K 200 —	8 — —
1 évre 8 — 60 —	1 évre 12 — —	12 — —
1 évre 7 — 20 —		

Főszerkesztő és lapkiadó: Barányay Lajos.
Felölős szerkesztő: Major Mihály.

Megjelenik: minden hétköznap este 8 órakor.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1.
Telefon 208.

Egyes számvok kaphatók: a dohányszáradékban.

Székesfehérvár, 1913. szept. 18.

Danaadonyi, cecei, lovasbényei és abai izraelita hitközségek, önöknek hajdanában, talán nem is olyan nagyon régen államsegélyt élveztek az iskolájuk, az állam támogatásával terjesztették iskolájukban a kultúrát s ma ezen fontos anyagi eszközt nélkülözniök kell, mert tanköteles gyermekeiknek a száma nem úti meg a törvényes minimumot. Elvesztették az államsegélyt, most ennélkül tengődnek iskoláik, egyik-másik talán csak mint magániskola tudja teljesíteni nemes hivatását.

Mikor ez az érzékeny csapás zúdult a nyakuk közé, nem csaptak országos lármát, nem vádoltak, nem rágalmaztak meg senkit, hanem szépen belenyugodtak a törvényen alapuló intézkedésbe.

Magukat izraeliták mindenki leleményes, élelmes, ügyes embereknek tartja és ebben még sem voltak azok. Ne haragudjanak a szemrehányásért, de úgy van. Önöknek meg kellett volna vádolni a tanfelü-

gyelőt s a közigazgatási bizottságnak bejelenteni, hogy községeikben vallási villongások támadtak, gyermekeiket kaftános löcslábuaknak nevezik s akkor kilátásba helyezték volna az államsegélyt.

De még most sincsen ref. iskolának a fuldoklás közepette ilyen jogcímen kéri az államsegélyt, miért ne kérhetnék maguk is? Hiszen ennek megszerzéséhez nem a törvényes alap kell, hanem egy kis veszekedés és protekció.

Munkapárti aggodalom. Az új pártalakulás sehogysem tesz szik a munkapártnak, helyesebben a kormányának. Még a legutolsó vidéki szubvenciókban is akaratlanul elárulják, hogy Andrassy pártja nagyon megfeküdt a gyomrukra s előre érzik, hogy ettől kappják meg a kolerát. Mivel a pártnak tagadhatatlan kitérő programját bíráló tárgyává tenni nem tudják, holmi üres kertelésekkel, lomtárból előhuzogatott frázisokkal tárgyal-

nak róla s mindennap azt kérdezik, hogy mire lesz jó.

Csak türelem s látni fogják majd a néppárttal és a többi ellenzékiekkel a vállvetett munkát, amely sok mindenre jó lesz, elsősorban arra, hogy a munkapárti rákfenétől és a Tisza bacillusoktól megtűztítsák az ország levegőjét.

A vértessacsai ügy tanulságai.

Szörnyen szemetyitogató eset ez a vértessacsai református iskola körül kitört háború. Ünnyösségek tanulságait megpróbáljuk csokorba kötni a felnőttek okulására.

Vértessacs nagyközségnek van körülbelül harmadfélezer lakosa. 2165 katolikus, 5 evangélikus, 250 református, 27 zsidó. Csekély eltéréssel ezek az arányszámok. A katolikus hitközségnek van egy virágzó, népes, szinte túlszűfolt katolikus iskolája. Református iskolája is van. Csak tisztességes tanterme nincs, tanítója nincs és — tanulóit sincsenek. — Egyéb baja nincs. De azért államsegély kell neki. Ezért foly a harc, az élés, sze-

mélyi küzdelem a vármegye házában alispán és tanfelügyelő közt hónapok óta. Arról foly a vita, hogy 8—14, vagy 12—19 növendéke van-e az iskolának. A tanfelügyelő az előbbit állítja, az alispán az utóbbit mellett kardoskodik. Az alispán azt mondja, hogy a tanfelügyelő félrevezette a minisztert, a tanfelügyelő azt állítja, hogy a 19-es maximumhoz alispánok (pardon, a reformátusok!) kölcsönkérték a gyerekeket és meghamisították a gyerekek listáját.

Gyönyörű az eset nagyon. De minket ezek a szörnyűségektől nem érdekelnek. Elvégre, akár 8, akár 14, akár 19 a vértessacsai református iskolába járó gyerekek száma, tény az, hogy a megkívánt 30-as számtól oly messze van, mint Makó Jeruzsálemtől.

Ennek ellenére is akad Magyarországon alispán, aki nem érti meg azt, hogy ennek a szegény országnak milliókat kellene költenie olyan vidékek magyar iskoláira, ahol azt a magyar nemzet eminens érdekei kívánják; nem érti, hogy szerte a hazában az ország ezer és tízezer és százezer gyereke csak azért lesz oláh, tót és szerb, mert nincs elég pénz magyar iskolára; nem tudja, vagy nem

Tomcsányi Lajos S. J.

— A „Fejérmegyei Napló” társaja. —

Tomcsányi páter félszázados jubileuma alkalmából az ország minden részéből felhangzott az örömteljes ünneplés őszinte meleg hangja. Nemes alakjára büszkeséggel tekint fel Magyarország katolikus népe s bármennyire is visszatartja szerénysége, a külvilág zajától nincs menekvése, nevé, — egyéniségét kiragadta a szeretet ereje s félszázados munkásságára örömmujongással mutatott rá az ország népe.

A tudós páternek egy tanítványa a Budapesti Hirlap hasábjain vetit némi világosságot Tomcsányi érdekes egyéniségére s épen ezért, mert e lapot követett irányja előre is menti az elfogultság vádjától, érdemesnek tartjuk a tanítványának Tomcsányi páterrel) irt megemlékezését az előbbiakban visszaadni:

Nem könnyű dolog élő emberről írni. Főképpen akkor nem, ha az olyan kortársunk, aki elsősorban katolikus pap és szerzetes és eb-

ben a megkülönböztetett hivatásban is azok közül a kevesek közül való, akik egész munkás életükkel és nyilvános életükkel minden ténnyével mélyen belekapcsolódnak ember- és kortársaik mozgalmes színes világába.

Epen ezért hallgatással mellőzük mindazt, ami majd egy későbbi kornak illetékesebb s rátermettebb biográfusának lesz földadata: érdemelegesen méltatni egy eseményekben gazdag életnek tanulságait.

E sorok írója Tomcsányi egyik halás tanítványa.

Nem a tudóst, a filozófust és teológust vagy az élestopillu kritikust mutatja be félszázados jubileuma napján, hanem inkább az arany szívű embert a felejtethetetlen tanítót a katedrán és a jóságos atyát a gyónatóságokban.

Tomcsányi Lajos Pusztakovácsiban született 1846. december 15-én. A somogymegyei Tomcsányiak közül való törzsoikos színmagyar. A boldog emlékeztető Városv Gyula kalocsai érseknek volt iskolatársa, a kihez mindenkor a legmelegebb

érzelmei fűzték. 1863 ban szeptember 14-én lépett be a Jézus-társasági atyák közé; tehát most volt félszázada annak, hogy a rendi ruhát viseli. Tanári működése Szatmár után fértszben a hírneves kalocsai kollégiumra esik és már nevedszázada annak, hogy a budapesti rendházból ágazik szerte a hazába áldados tevékenysége.

Hogy ki volt Tomcsányi évtizedek óta a katolikus Budapest életében és körében és hogy ki ma is lankadatlan buzgalommal s fáradhatatlan odaadással, azt mindannyian tudjuk. Még ellenfelei is. Az ő illusztris-személye összeforrt Bndapesti katolikus hit- és társadalmi életének megújításával és nincs mozgalom akár tudományos, egyházi vagy társadalmi téren, melynek szálai kicsiny szerzetesi hajlékáig el ne nyulnának és a melyet tettel, jótanáccsal, irányítással ne támogatta.

Budapest hit- és erkölcsi élete husz év óta nagy átalakuláson ment keresztül. Aki a husz évvel ezelőtti szegényletes állapotokat és viszonyokat ismerte, az csak bámulni

tud az elvetett jó mag bőséges természetén. Nem azt állítjuk, hogy már most minden rendben van és haladásunkban ideális magasságban vagyunk. Nem. Az elvek és erkölcsi értékek, vagyis életelvek és az életnek minden viszonyaiában alkalmazható irányjelzők. Es amit az élet nem megállapodás, mozdulatlan, céltartás, hanem szüntelen mozgás, pezsdülés, emelkedés ellankadás, szóval hullámlás, és úgy a hit-és erkölcsi életnek minden tényezői folytonosan fejlődő, alakuló, növekedő, vagy elernyedő erőltényező, melyekre nézve a megállapodás egyenlő értékű a haláltjelző tespedéssel. Azt sem mondjuk, hogy a vallási értékek gyűjtése és közkincsé tétele egyedül Tomcsányi nevéhez fűződik. Többen, sokan működtek közre a tökegyűjtésben és annak kamatoztatásában — hivatottak és műkedvelők egyaránt. De nem nagyon sokan. Azonban súlyt, tekintélyt, belső tartalmat és sikerre vezető irányítást a Tomcsányiak kölcsönöztek a mozgalomnak.

Sőt a más felekezettűek sem bán

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS
VASZONÁRUHAZA,
BARÁTOK ÉPÜLETE

NAGY RAKTÁR: menyasszonyi kelengyék
 intézeti fehérneműekből.

Olcsó szabott árak mellett.

Mai lapunk 4 oldal.

mestertől azokról a leányokról, akik legutóbb érkeztek Csejthére. Réthy szintén visszanyerte nyugalmát és a legtermészetesebb hangon adta meg a választ a hozzá intézett kérdésre. Azután meghajlította magát és távozni készült a szobából, de Dóra — mintha valami fontos mondanivalója volna még neki — visszahívta.

Mit parancsol fenséged? !
Őn tudja — felelt a fejedelemasszony, — hogy én Csejthén, a városban egy kastélyt vásároltam. Ide, a várhoz körülbelül egy órányira esik s könnyen megközelíthető, úgy gondoltam, ha nem is kínai valami különös örömeiket az ott való tartózkodás, mégis némi változottságot hoz az én egyhangu életembe. A kastély maga nagyon kedvemre való, a kert azonban nagyon elhanyagolt állapotban van és igen sűrűl egy hozzáértő, gondos kéz hiányát. A várban már minden terem készen áll, most tehát minden időmet annak rendbehozására szentelhetem, az ön közreműködésére a várban többé szükségem nincs, miért is, úgy vélem, segédkezet nyújthatna nekem ez újabb munkámban. Szeretném, ha megfelelő tervet kaphatnék öntől a park elrendezésére. Ezért szükségesnek találtam, hogy közelebből megtekintse és tanulmányozza az egészet. Nem akarok gyors, elhamarkodott munkát, így legjobb lesz, ha néhány napig oltmarad a kastélyban.

Réthyt nagyon meglepte a fejedelemasszony ez újabb megbízása, amde bármily kellemetlen is volt neki a feladat, mégis jó arcot mutatott hozzá. Amennyire lehetett igyekezett huzni-halasztani, sokáig azonban nem sikerült és a következő héten már elutazott Dórával a kastély megtekintésére. Nehéz szívvel vett búcsút a vártól, de talán még jobban nehezére esett az utazás Klárának. Midőn a kocsi előállt, hogy a fejedelemasszonyt és Réthyt a városba vigye, Klára odament szobája ablakához és onnan nézte őket. Arcáról szomorúság sugárzott, szívé pedig kínos sejtelmek gyötörték s a fiatal ember mindezt fájón szemlélte és hogy csak némileg is megvigasztalja Klárát, egy őrizetlen pillanatban, mikor a fejedelemasszony önmagával volt nagyon elfoglalva, szeretettel intett neki búcsúcsókot, amit az legnagyobb örömmel viszonzott. A fejedelemasszony nem vett észre semmit, de mégis volt egy hivatal tanuja e lefolyt jelenetnek — Adél.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

A. M. Budapest. Megkaptuk és hálás köszönet. A rádzsák földje után jönni fog. Ha esetleg valamelyik szám elmarad, értesítést kérünk, s intézkedünk. Sok üdvözet.

APRÓHIRDETÉSEK.

Apróhirdetések előre fizetendők.
Kifutó fiúk Knazovitzky Béla divatruházában felvételnek.
Két szobaurat teljes ellátásra felveszek. Cim a kiadóhivatalban.
A hodegába egy ügyes kifutó fiú keresetek.
Tanoncot felvesz Vida Elek kárpitos Megyeházépület.
Egy kirkatos portál üvegezve és vasrudonnyal olcsón eladó Kúmmelánál, Kossuth-utca.

Boros Péter asztalosműhelyben Palotai-utca 17. sz a, mindenféle asztalosmunkát pontosan, jól és jutányosan készít.

Élő, óp szobapalmát keresek megvétele. Cim a kiadóhivatalban.

A Székesfehérvári Hitelközvetkező Deák Ferenc-utca 4. sz. alatt raktáron tart és elad házhozzállítva: l. r. poroszszövet 4.40, szápári szövet 2.80, palotai szövet 1.40, aprított tűzfát 3.20. l. r. cement, égetett mész, nádfonat, oltott mész is kapható.

Mindenemű kárpitos munkát háznál és házonkívül jutányos áron elfogad egy helyben mint vidéken Mondschein Károly kárpitos Haltér 17.

Tolnamegyében vasut közeliében egy **200 holdas** jó minőségű földbirtok kedvező feltételek mellett eladó. Cim a kiadóhivatalban.

HÁZ és SZÖLLŐ ELADÁS.

Sütő-utca 17. számú **HÁZ** és Demkőhegy 16. számú **szőlő** szabadkézből eladó. Értekezni lehet Sütő-u. 5.

OLCSÓBB A CUKOR-ka.
csokoládé és teasütemény a kizárólagos **cukorka áruházban**
mint máshol. Kaphatók:
Kugler és schwezi csokoládék!
Friss törmelék teasütemény!
LINDT CSOKOLÁDÉK!
Tulajdonos: **KORAI ARTUR**
a Fekete Sas szállodával szemben. — Telefon 144.

Varrógépjavitások
műhelyünkben gyorsan és szakszertűen készítetnek.
SINGER CO. varrógép-részvénytársaság.
Magyarország legnagyobb és legrégibb varrógép-üzlete.
Székesfehérvár Nádor-utca, Töltényi-ház.

FÉRFISZABÓ MŰHELYEMET
Megyeház-tér 6. szám alól **Haltér 19 szám** alá helyeztem át.
Mindennemű szabómunkát a legjutányosabb áron elsősorban: ü kiviteltben készítek. Kérem a n. é. közönség pártfogását.
Tisztelettel!
SZIRKOVICS ANDRÁS férfiszabó.

200 holdas kiténő buzatermő birtok fővonal mentén Székesfehérvár közelében olcsón a legkedvezőbb feltételek mellett eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Ha azt akarja, hogy bársonysima, szép kezei legyenek használjon **BENZOE TEJKRÉMET.**
Kapható **STEINER BÉLA** drogériájában.
Kossuth-utca 7. — 1 tégely 40 fillér.

Veszprémi kiállításon 1904. Eremmel kitüntetve!
Pécsi országos kiállításon 1907.

Zongorák!
PIANINOK! — HARMONIUMOK!
A leghíresebb bécsi gyárosoktól: **EHRBAR, FÖRSTER, STINGL, HOFMANN és CSERNY, stb.**
Állandóan nagyraktáron vannak bármilyen **HANGSZEREK,** részleteire és bérbe is kaphatók legolcsóbb árak mellett.

10 évi jótállással.
Levitások és hangtások a legjutányosabban eszközölteknek.

HEIN MÁRTON
a Dunántúl legnagyobb hangszerszertelpe.
Kossuth-u. 2. és Simor-u. 37.

Szigoruan szabott szolid árak.

HA AKARJA
a különböző regények mondakés mesék helyett a történelmi valóságoknak megfelelően ismerni a **vérengző asezonyt**
Bárhory Erzsébetet, akkor vegye meg kiadóhivatalunkban **Sebestyén József** könyvecskéjét. Abból az egész bűntudgyet és bűnpert a maga valóságában megismerheti.

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy **Távirda-u. 5. sz.** alatt levő **férfiszabó műhelyemben** elvállalok megrendeléseket, valamint fazon munkákat és azt a legújabb divat szerint elkészítem, úgy hogy a legkényesebb igényeket is kielégítem szolid árák mellett. A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri tisztelettel
ILLÉS JÓZSEF, férfiszabó.